

9

**MAPPING DESIRE - THE EXPERIENCE OF PLACE AND ROUTES
IN SHELTERS FOR UNACCOMPANIED MIGRANT-REFUGEE MINORS
AND PUBLIC SCHOOLS IN ATHENS**

/

**ΧΑΡΤΟΓΡΑΦΗΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΘΥΜΙΑΣ - Η ΕΜΠΕΙΡΙΑ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΔΙΑΡΟΜΩΝ
ΣΕ ΞΕΝΩΝΕΣ ΦΙΛΟΞΕΝΙΑΣ ΑΣΥΝΟΔΕΥΤΩΝ ΝΕΑΡΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ-ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ
ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ**

Christina Nakou / Χριστίνα Νάκου*

EDITORS INTRODUCTION

In this part, *Mapping desire: The experience of place and routes*, we present part of the paintings that were created by children and youngsters in the context of the art workshop that the artist Christina Nakou organized in shelters for unaccompanied migrant - refugee minors and public schools in Athens.

Christina Nakou's project together with the youngsters' paintings call us to approach the issue of migration and, especially, the reality of unaccompanied migrant-refugee minors from an open to several alternative perspectives point of view, while, at the same time, they shed light on the dynamics and hopefulness of youth. They also underline the significance of educational initiatives that a) encourage communication

Christina Nakou is Painter (See short CV in p. 242). nakouchrist@gmail.com

Η Χριστίνα Νάκου είναι ζωγράφος (βλ. σύντομο βιογραφικό σημείωμα στη σ. 242).
nakouchrist@gmail.com

MuseumEdu 4 / Spring 2017, pp. 209-242.

Copyright © 2017 by Museum Education and Research Laboratory, University of Thessaly.

All rights of reproduction in any form reserved.

among people of different cultural, ethnic and social background and status; b) enable expression of ideas, thoughts, feelings, expectations and fears; c) recognize children's and youngsters' creative competences; d) respect and present their artistic creations as works of art; and e) use visual or other kinds of art to record and present non-clearly formulated personal or collective experiences and situations that cannot be verbalised.

The paintings are presented in a plain mode, accompanied only by the artist's notes over the personal, educational and social conditions under which they were created. According to Christina Nakou, this plain presentation aims at underlining the paintings polysemy as works of art, inviting us to construct our own readings, interpretations and thoughts and to reflect upon them.

The project *Mapping desire - The experience of place and routes* was presented at the Benaki Museum in Athens (19/5 to 29/6/2016), in the occasion of the International Day of Museums (2016, *Museums and Cultural Landscapes*), and in the context of the "What is Home?" project of the European Cultural Exchange Programme - *Tandem Europe*.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΤΩΝ ΕΠΙΜΕΛΗΤΩΝ

Στην ενότητα αυτή, *Χαρτογράφηση της επιθυμίας: Η εμπειρία του τόπου και των διαδρομών*, παρουσιάζουμε ένα μέρος από τα ζωγραφικά έργα παιδιών και ανήλικων νεαρών που δημιουργήθηκαν στο πλαίσιο του εικαστικού εργαστηρίου που σχεδίασε και πραγματοποίησε η ζωγράφος Χριστίνα Νάκου σε ξενώνες φιλοξενίας ασυνόδευτων νεαρών μεταναστών-προσφύγων και σε δημόσια σχολεία της Αθήνας.

Η εκπαιδευτική αυτή δράση της Χριστίνας Νάκου και τα ζωγραφικά έργα των παιδιών μας καλούν να προσεγγίσουμε το ζήτημα της μετανάστευσης και, ειδικότερα, την πραγματικότητα των ασυνόδευτων ανήλικων μεταναστών με μία ματιά ανοικτή σε πολλές εναλλακτικές οπτικές, ενώ ταυτόχρονα φωτίζουν τη δυναμική και την αισιοδοξία της νεότητας. Επίσης, υπογραμμίζουν τη σημασία εκπαιδευτικών πρωτοβουλιών τέχνης που α) προωθούν την επικοινωνία μεταξύ ανθρώπων διαφορετικής πολιτισμικής, εθνοτικής και κοινωνικής προέλευσης και θέσης, β) διευκολύνουν την έκφραση ιδεών, σκέψεων, συναισθημάτων, προσδοκιών και φόβων, γ) αναγνωρίζουν τις δημιουργικές ικανότητες παιδιών και νεαρών ατόμων, δ) σέβονται και παρουσιάζουν τις καλλιτεχνικές δημιουργίες τους ως έργα τέχνης, και ε) καταγράφουν και παρουσιάζουν με εικαστικούς ή άλλους τρόπους τέχνης, εμπειρίες και καταστάσεις που ακόμα δεν έχουν ξεκάθαρα μορφοποιηθεί ώστε να διατυπωθούν με λόγια.

Τα ζωγραφικά έργα παρουσιάζονται με λιτό τρόπο, συνοδευόμενα μόνον από σημειώσεις της ζωγράφου για τις προσωπικές, εκπαιδευτικές και κοινωνικές συνθήκες

μέσα στις οποίες πραγματοποιήθηκαν. Σύμφωνα με την Χριστίνα Νάκου, η λιτή αυτή παρουσίαση αποσκοπεί να υπογραμμίσει την πολυσημία των ζωγραφιών ως έργων τέχνης που μας προκαλούν να διαμορφώσουμε τις δικές μας αναγνώσεις, ερμηνείες και σκέψεις και να αναρωτηθούμε για αυτές.

Η εκπαιδευτική δράση *Χαρτογράφηση της επιθυμίας - Η εμπειρία του τόπου και των διαδρομών* παρουσιάστηκε ως ομώνυμη έκθεση στο Μουσείο Μπενάκη (κτίριο Πειραιώς) στην Αθήνα (19/5 -29/6/2016), στο πλαίσιο του εορτασμού της Διεθνούς Ημέρας Μουσείων (2016, *Μουσεία και Πολιτισμικά Τοπία*), σε σχέση με τη δράση “What is home? - Σπίτι για εμένα είναι ...” του Ευρωπαϊκού Προγράμματος Πολιτιστικής Ανταλλαγής, *Tandem Europe*.

The painter's note

The art workshop *Mapping Desire - The experience of place and routes* focuses on the idea of *Desire* as the strength that motivates us to stand for life and creation.

Having worked as an artist in shelters for unaccompanied migrant-refugee minors for three months, I was impressed by their dynamics and their optimism. Most migrant-refugee minors expressed their intense desire to carry out their long journeys to countries of northern Europe and meet their families. Other, wish to stay in Greece. All of them imagine a life in safety and prosperity.

These youngsters, really, inspired me. They reminded me that *Utopia*, even if scarcely reached, offers hope and stimulates us as a motivating force. The *Mapping Desire* project emerged by their optimism and their insistence to accomplish their imaginary. And the exhibition of their artworks attempted to express this positive, optimistic gaze and the dynamics of youth. It mainly attempted to contrast the unfair gaze of mercy with a gaze of contact, acquaintance and recognition.

In addition, my experience of working at the shelters led me to realize how important it would be for the migrant-refugee minors to communicate with other youngsters of their age who permanently live in Greece, but, also, how important it would be for school students to communicate with migrant-refugee youngsters of their age. On this basis, the project *Mapping Desire - The experience of place and routes* was realised by the participation of unaccompanied migrant-refugee minors and school-students of two public schools of Athens, some of which are “natives”, while other students are second or third-generation refugees or migrants, the families of which came to Greece from Albania, Poland, Nigeria, Congo, Romania, Egypt, Pakistan, Bulgaria or Philippines. Consequently, the participants were “natives”, second-generation migrants, and minor migrants-refugees that had just arrived in Greece. In a way, three different states of experience coexisted: permanency, relocation and being on the move.

The idea of desire -as motivation for change and action- refers to all these three states. What was actually recorded in the paintings was both desire and its absence or lack.

The participants were asked to map the place of present residency, the place of origin or nostalgia, and the place of desire or expectation. They were asked to draw pictures, use personal or impersonal photos, to write down stories or record feelings. They were also asked to describe their drawings and narrate their stories. They were asked to interpret their personal experiences of place.

The project did focus on the survey of desire and its gaze rather than on topographical approaches to different places, since place was conceived as being imprinted through personal quest and as being presented as a valuable space that can express and unite the private, the social and the historical.

The participants' artworks carry nostalgia but also express the dynamics of the present and the transformative imaginary of the future. In a way, they refer to the innovative potential of realizing, choosing and standing for desire and its multiplicity.

Usually, youth is gifted with optimism and fearlessness. Still, in any age, we all need to allow ourselves to dream and desire, in order to survive and remain alive. In every subjective experience of the present, desire motivates action and forms its interpretation.

I suppose that Art can offer a space where our desires can guide our perception and colour the interpretation of the present.

Christina Nakou

Σημείωμα της ζωγράφου

Το εικαστικό εργαστήριο *Χαρτογράφηση της επιθυμίας - Η εμπειρία του τόπου και των διαδρομών* εστιάζει στην ιδέα της Επιθυμίας ως δύναμης που μας κινητοποιεί για να υπερασπιζόμαστε τη ζωή και τη δημιουργία.

Έχοντας εργαστεί ως καλλιτέχνης για τρεις μήνες σε ξενώνες φιλοξενίας ασυνόδευτων νεαρών μεταναστών-προσφύγων, εντυπωσιάστηκα από τη δυναμική και την αισιοδοξία τους. Οι περισσότεροι νεαροί μετανάστες-πρόσφυγες εξέφραζαν έντονη επιθυμία για να ολοκληρώσουν το μακρύ ταξίδι τους προς χώρες της Βόρειας Ευρώπης και να συναντήσουν τις οικογένειές τους. Άλλοι επιθυμούν να μείνουν στην Ελλάδα. Όλοι τους φαντάζονται μία ζωή με ασφάλεια και ευημερία.

Πραγματικά, τα νεαρά αυτά άτομα με ενέπνευσαν. Μου θύμισαν ότι η *Ουτοπία* - ακόμα και εάν σπάνια και μετά βίας μπορούμε να την προσεγγίσουμε - μας προσφέρει ελπίδα και μας παρακινεί ως κινητήρια δύναμη. Η δράση *Χαρτογράφηση της επιθυμίας* προήλθε από την αισιοδοξία και την επιμονή τους να πραγματοποιήσουν αυτό που φαντάζονταν. Και η έκθεση των έργων τέχνης που δημιούργησαν επιχείρησε να εκφράσει αυτή τη θετική, αισιόδοξη ματιά και τη δυναμική της νεότητας. Κυρίως επιχείρησε να αντιπροτείνει ένα βλέμμα επικοινωνίας και αναγνώρισης ενάντια στο βλέμμα του οίκτου που αδικεί.

Η εμπειρία μου από την εργασία μου στους ξενώνες με βοήθησε να κατανοήσω πόσο σημαντικό θα ήταν για τους νεαρούς μετανάστες-πρόσφυγες να επικοινωνήσουν με άλλα νεαρά άτομα της ηλικίας τους που ζουν μόνιμα στην Ελλάδα, καθώς και πόσο σημαντικό θα ήταν για μαθητές να επικοινωνήσουν με συνομήλικους μετανάστες-πρόσφυγες. Με αυτό το σκεπτικό, η δράση *Χαρτογράφηση της Επιθυμίας - Η εμπειρία του τόπου και των διαδρομών* υλοποιήθηκε με τη συμμετοχή ασυνόδευτων ανήλικων μεταναστών-προσφύγων και μαθητών από δύο δημόσια σχολεία της Αθήνας, ορισμένοι

εκ των οποίων είναι «γηγενείς» και άλλοι πρόσφυγες ή μετανάστες δεύτερης ή τρίτης γενιάς, οι οικογένειες των οποίων ήρθαν στην Ελλάδα από την Αλβανία, την Πολωνία, τη Νιγηρία, το Κογκό, τη Ρουμανία, την Αίγυπτο, το Πακιστάν, τη Βουλγαρία ή τις Φιλιππίνες. Έτσι, επιτεύχθηκε η συνύπαρξη τριών διαφορετικών εμπειρικών καταστάσεων: μονιμότητα, μετατόπιση και συνεχής μετακίνηση.

Η ιδέα της επιθυμίας -ως κινήτρου για αλλαγή και δράση- αφορά και τις τρεις αυτές καταστάσεις. Αυτό που ουσιαστικά κατέγραψαν τα ζωγραφικά έργα ήταν η επιθυμία αλλά και -σε ορισμένες περιπτώσεις- η απουσία ή έλλειψη επιθυμίας.

Τα παιδιά κλήθηκαν να χαρτογραφήσουν τον τόπο της παρούσας διαμονής τους, τον τόπο προέλευσης ή νοσταλγίας και τον τόπο της επιθυμίας ή προσδοκίας. Κλήθηκαν να ζωγραφίσουν εικόνες, να χρησιμοποιήσουν προσωπικές ή άλλες φωτογραφίες, να καταγράψουν ιστορίες και συναισθήματα. Επίσης, κλήθηκαν να περιγράψουν τις ζωγραφιές τους και να διηγηθούν τις ιστορίες τους. Κλήθηκαν να ερμηνεύσουν τις προσωπικές εμπειρίες του τόπου.

Η δράση, πράγματι, στόχευε στη διερεύνηση της επιθυμίας και του βλέμματός της μάλλον παρά σε τοπογραφικές προσεγγίσεις διαφορετικών τόπων, καθώς ο τόπος θεωρήθηκε ότι εγγράφεται στη συνείδηση μέσω προσωπικής αναζήτησης και παρουσιάζεται ως ένας πολύτιμος βιωμένος χώρος που μπορεί να εκφράζει και να συνδέει το ιδιωτικό, το κοινωνικό και το ιστορικό.

Τα έργα τέχνης των παιδιών φέρουν νοσταλγία αλλά επίσης εκφράζουν τη δυναμική του παρόντος και τη μετασχηματιστική φαντασίωση του μέλλοντος. Κατά κάποιον τρόπο, αναφέρονται στη ριζοσπαστική δυνατότητα της αναγνώρισης, επιλογής και υποστήριξης της επιθυμίας και της πολλαπλότητάς της.

Η νεότητα χαρακτηρίζεται, συνήθως, από αισιοδοξία και τόλμη. Ωστόσο, σε κάθε ηλικία, όλοι μας έχουμε ανάγκη να αφεθούμε στο όνειρο και στην επιθυμία για να επιβιώσουμε και να παραμείνουμε ζωντανοί.

Σε κάθε προσωπική εμπειρία του παρόντος η επιθυμία κινητοποιεί τη δράση και διαμορφώνει την ερμηνεία της.

Υποθέτω ότι η Τέχνη μπορεί να μας παρέχει έναν χώρο όπου οι επιθυμίες μπορούν να καθοδηγούν την αντίληψή μας και να χρωματίζουν την ερμηνεία του παρόντος.

Χριστίνα Νάκου

THE PAINTINGS / ΤΑ ΖΩΓΡΑΦΙΚΑ ΕΡΓΑ

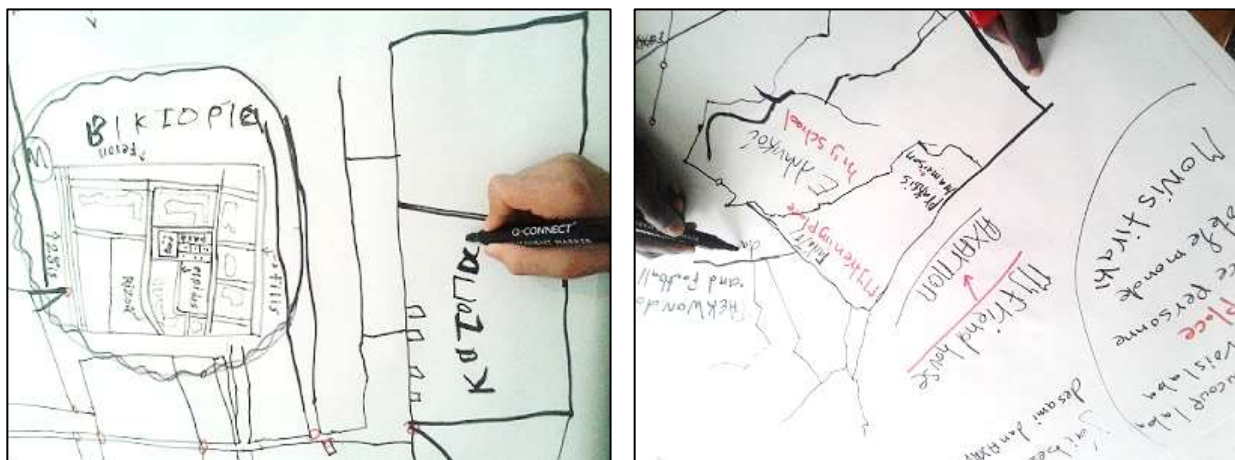
Folders / Φάκελοι

- The place of current residence
Ο τόπος της παρούσας διαμονής
- The place of origin or nostalgia
Ο τόπος προέλευσης ή νοσταλγίας
- The place of desire or expectation
Ο τόπος της επιθυμίας ή της προσδοκίας

The place of current residence

/

Ο τόπος της παρούσας διαμονής

The school-students and the migrant-refugee minors were asked to draw a map of the place of their current residence. They sat around a large paper in order to mark their home, their school, the shelter, the playground, their favourite routes or other things that they consider important for themselves.

Οι μαθητές και οι νεαροί μετανάστες-πρόσφυγες κλήθηκαν να ζωγραφίσουν έναν χάρτη της περιοχής όπου διαμένουν. Κάθισαν γύρω από ένα μεγάλο χαρτί για να σημειώσουν το σπίτι τους, το σχολείο, τον ξενώνα, την παιδική χαρά, τις αγαπημένες τους διαδρομές ή άλλα πράγματα που θεωρούν σημαντικά για τους ίδιους.

The fifth grade primary-school students (10-11 year old) worked all together and enjoyed drawing the neighbourhood of their school, in which they live and which they seem to like. One student, though, did not mark her daily route to school, because, as she said, she did not like going to school. In her case, desire may be expressed as denying doing something.

On the contrary, for the second grade high-school students (13-14 year old) it was difficult to participate. They tried to avoid it and it was only when they were informed that they could draw whatever they like in their neighbourhood that they started marking their favourite bar at the main square of their area, the billiards and the internet-café. Nevertheless, most students could not orientate themselves. Others started asking for help, saying that they do not actually have a favourite spot or something that appeals their interest. A student from Nigeria marked the school party at the *Black and White* bar. Other students started participating marking their homes, their promenades around the neighbourhood or the bus that they take in order to go training. What was most surprising was their hesitation to define what is that that they really enjoy doing. Adolescents that spend their days without personal interests or wishes? Their maps show the absence of desire and orientation - or, rather, that their desires remain hidden, or unconscious.

The migrant-refugee minors in the shelter drew their maps working in smaller groups or one by one, because they do not share the same language. Some of them used official maps to form a picture of the place where they live, while others drew the nearby Metro station, the square where they meet with other migrants-refugees, or the sea, through which they came to Greece, although they did not know how to swim.

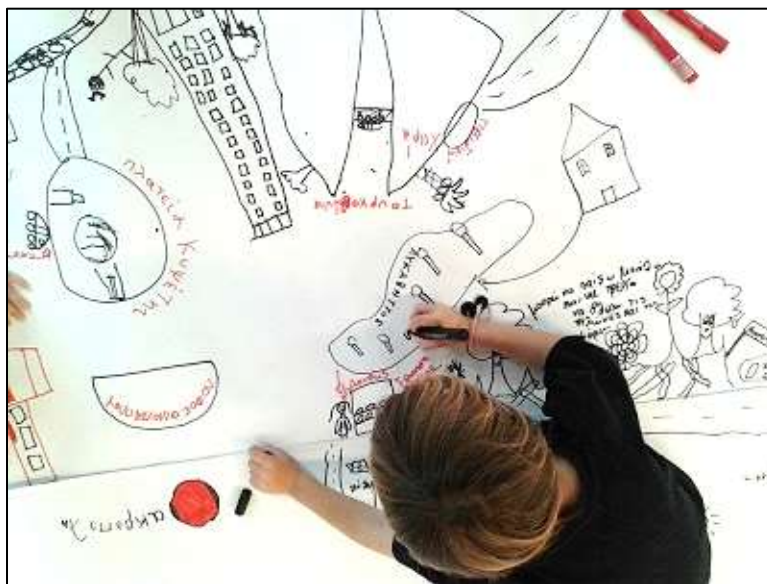
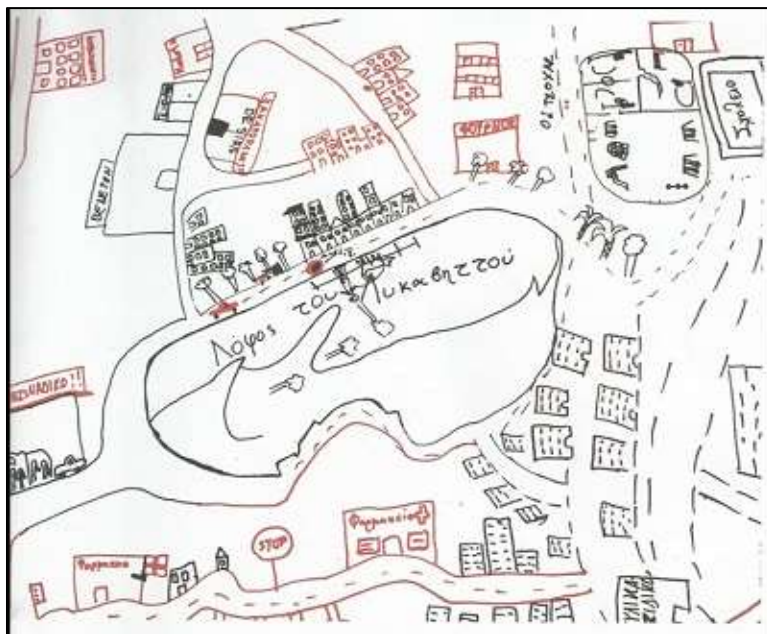
Unsettledness, uncertainty or fluidity in marking the place of current residence, in contrast with the certainty and stability of the place of origin or the place of expectation?

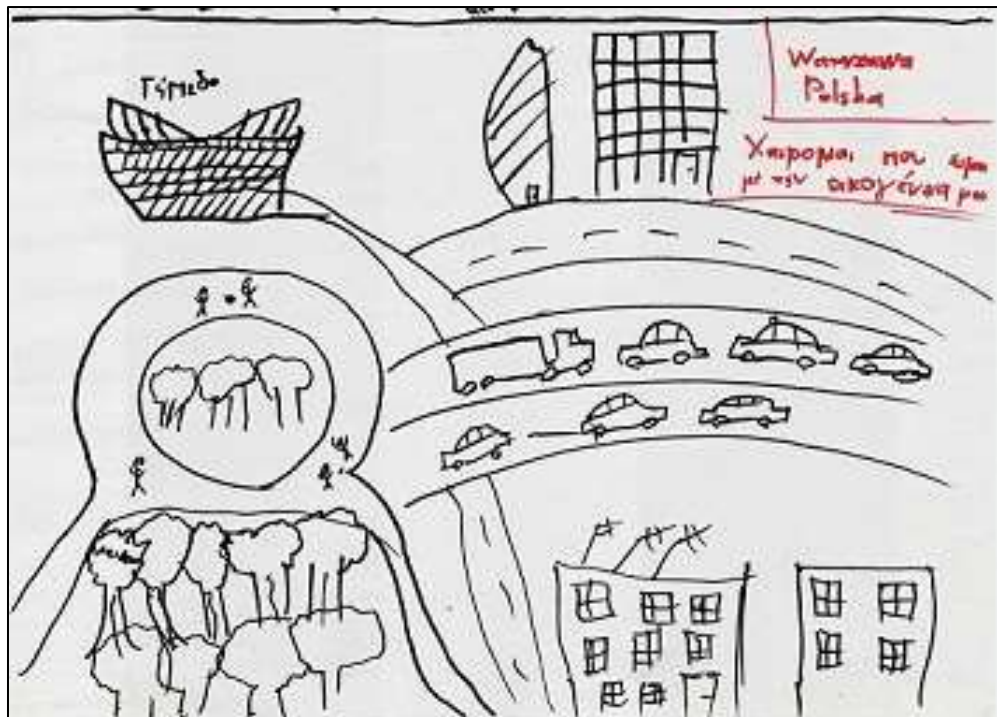
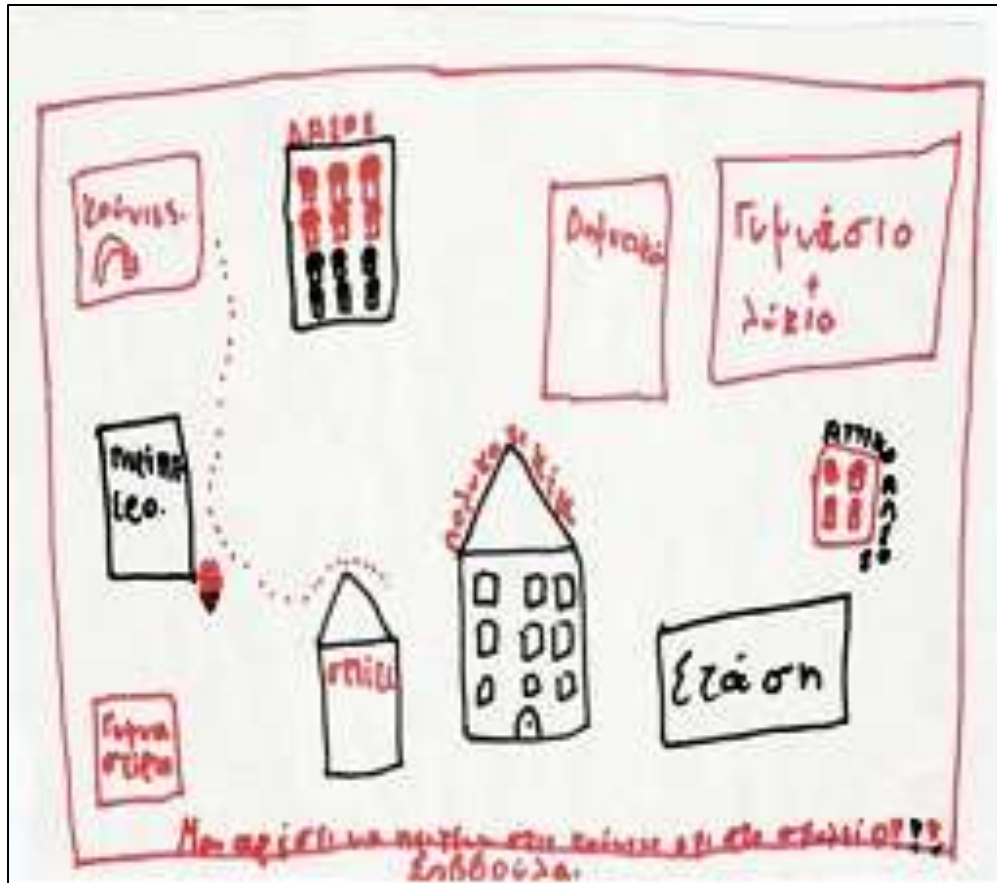
Τα παιδιά της πέμπτης δημοτικού συνεργάστηκαν όλα μαζί και χάρηκαν να ζωγραφίζουν τη γειτονιά του σχολείου, στην οποία κατοικούν και την οποία αγαπούν. Ωστόσο, μία μαθήτρια δεν σημείωσε τη διαδρομή προς το σχολείο, καθώς όπως είπε, δεν της αρέσει να πηγαίνει στο σχολείο. Στην δικιά της περίπτωση, επιθυμία μπορεί να σημαίνει την άρνηση να κάνεις κάτι.

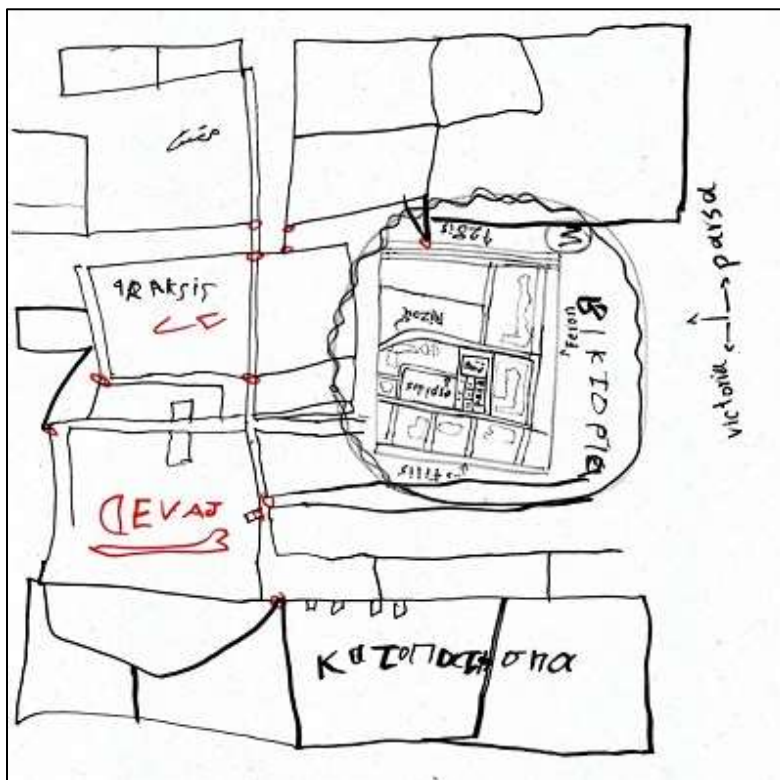
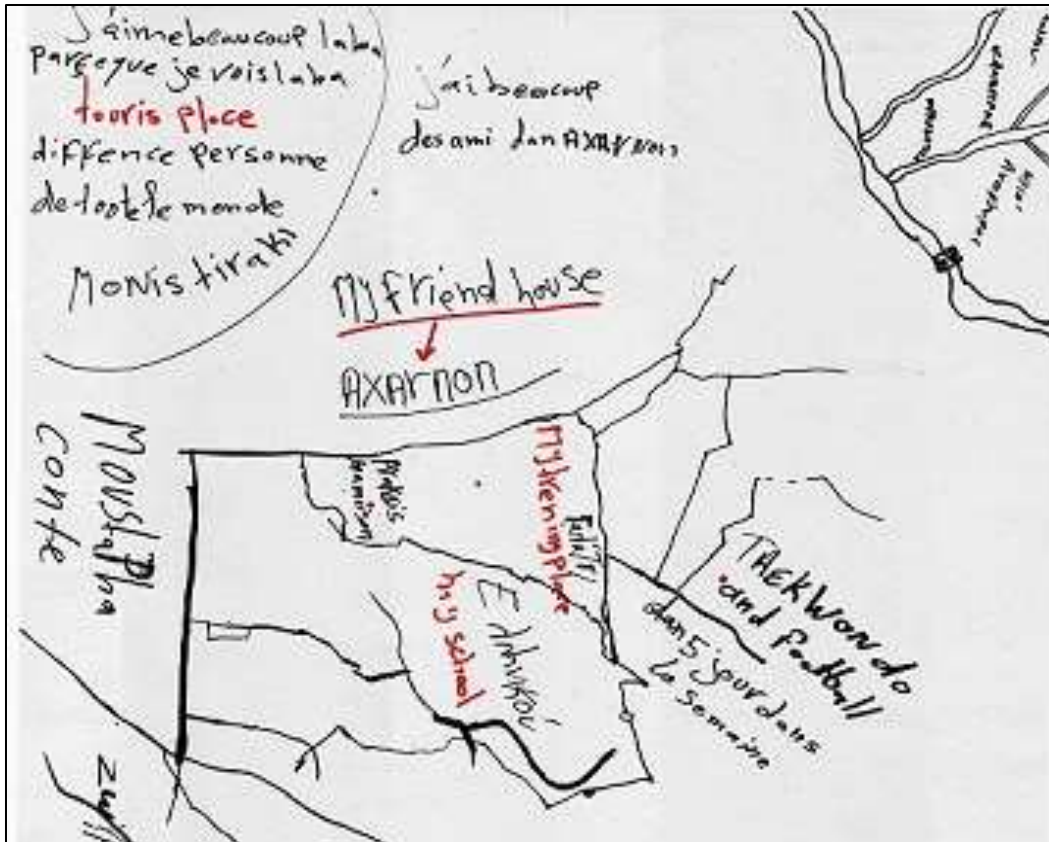
Αντίθετα, οι μαθητές της δευτέρας γυμνασίου δυσκολεύτηκαν να συμμετάσχουν. Προσπάθησαν να το αποφύγουν και ήταν μόνον όταν ενημερώθηκαν ότι μπορούσαν να ζωγραφίσουν οτιδήποτε τους αρέσει στη γειτονιά που άρχισαν να σημειώνουν το αγαπητό bar στην κεντρική πλατεία της περιοχής, τα μπιλιάρδα και το internet-café. Ωστόσο, οι περισσότεροι δεν μπορούσαν να προσανατολιστούν στον χώρο. Άλλοι ζητούσαν βοήθεια, λέγοντας ότι δεν έχουν ένα πραγματικά αγαπητό μέρος ή κάτι που να τους προκαλεί το ενδιαφέρον. Ένας μαθητής από τη Νιγηρία σημείωσε το σχολικό πάρτι στο *Black and White* bar. Άλλοι άρχισαν να σημειώνουν τα σπίτια τους, τις βόλτες στη γειτονιά ή το λεωφορείο που παίρνουν για να πάνε προπόνηση. Το πιο εντυπωσιακό ήταν η διστακτικότητά τους να προσδιορίσουν τι είναι αυτό που πραγματικά τους αρέσει να κάνουν. Έφηβοι που περνούν τις μέρες τους χωρίς προσωπικά ενδιαφέροντα ή προσδοκίες; Οι χάρτες τους εμφανίζουν την απουσία επιθυμίας και προσανατολισμού - ή, μάλλον, το ότι οι επιθυμίες τους παραμένουν κρυμμένες ή υποσυνείδητες.

Οι νεαροί μετανάστες-πρόσφυγες στον ξενώνα ζωγράρισαν τους χάρτες τους εργαζόμενοι σε μικρές ομάδες ή ο καθένας μόνος, γιατί δεν γνωρίζουν την ίδια γλώσσα. Ορισμένοι χρησιμοποίησαν διαθέσιμους χάρτες για να σχηματίσουν μία εικόνα του τόπου όπου ζουν, ενώ άλλοι ζωγράρισαν την κοντινή στάση του Μετρό, την πλατεία όπου συναντούν άλλους μετανάστες ή πρόσφυγες, ή τη θάλασσα, μέσω της οποίας έφθασαν στην Ελλάδα, αν και δεν γνώριζαν να κολυμπούν.

Σύγχυση, αβεβαιότητα ή ρευστότητα στην απεικόνιση του τόπου της παρούσας διαμονής, σε αντίθεση με την βεβαιότητα και σταθερότητα του τόπου προέλευσης ή προσδοκίας;

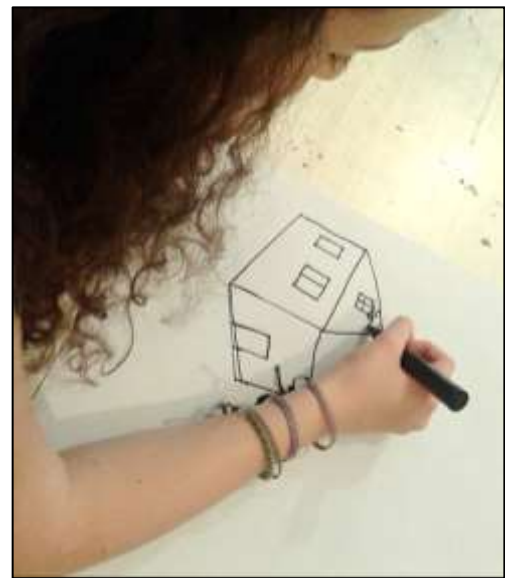
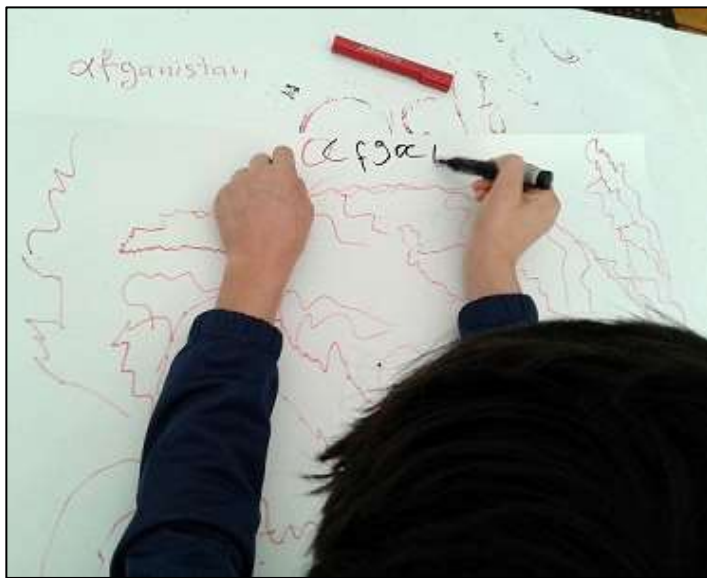

The place of origin or nostalgia / Ο τόπος προέλευσης ή νοσταλγίας

The school students and the migrant-refugee minors were asked to draw their homeland, the place of origin. Most youngsters drew a positive picture related with feelings of love and the presence of their family and friends. In other paintings, though, homeland relates to pain and insecurity.

Οι μαθητές και οι νεαροί μετανάστες-πρόσφυγες κλήθηκαν να ζωγραφίσουν τον τόπο καταγωγής, τον τόπο προέλευσης. Οι περισσότεροι ζωγράρισαν μία θετική εικόνα συνδεδεμένη με συναισθήματα αγάπης και την παρουσία της οικογένειας και φίλων. Σε άλλες ζωγραφιές, ωστόσο, ο τόπος καταγωγής συνδέθηκε με πόνο και ανασφάλεια.

Students who originate from different parts of Greece or East European countries, but have actually grow up in Athens, visit their villages or homelands usually during vacations. So, they relate their place of origin with leisure time, the relaxation of the summer and the communication with the members of their wider family, grandparents, uncles and friends. Students who originate from Nigeria, Pakistan, Philippines or Egypt and live in Athens with their families use to visit their homelands from time to time. Thus, they drew their homelands expressing relevant positive feelings. Two students from Nigeria (in different schools) said that actually they would prefer to draw the airport rather than Nigeria. What they most like during these trips, is the sensation of traveling, being en route.

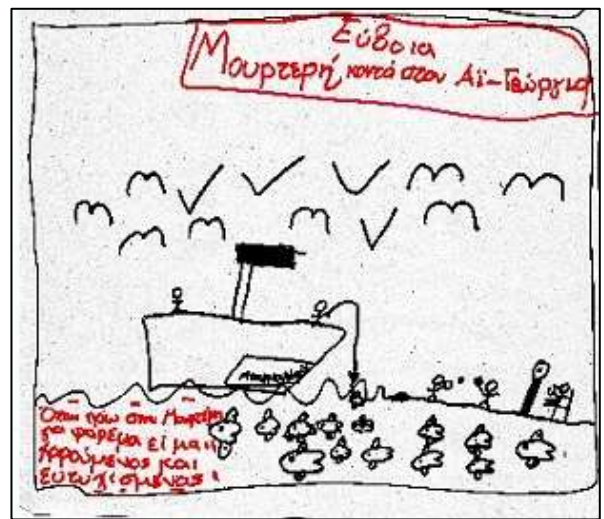
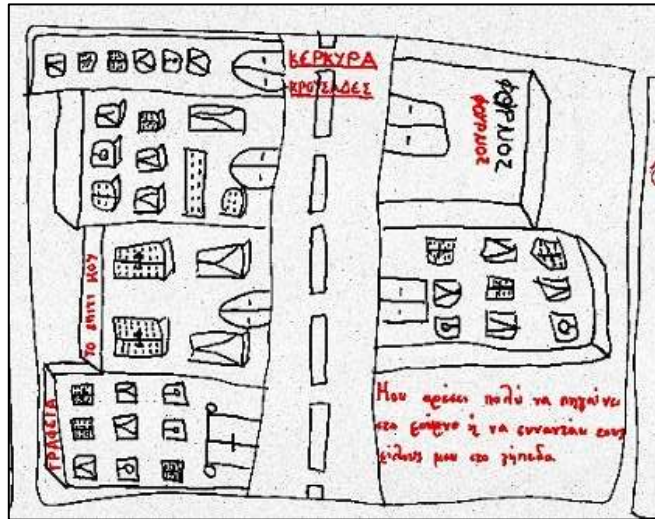
Some youngsters in the shelters, who are already staying there for some months and they feel quite safe and secure, also drew favourite places of their homelands. For example, one minor from Iran drew a picture of his own town showing a park, a fountain with a fish and an amusement park, and another minor from Bangladesh drew his house, a tree and the sun.

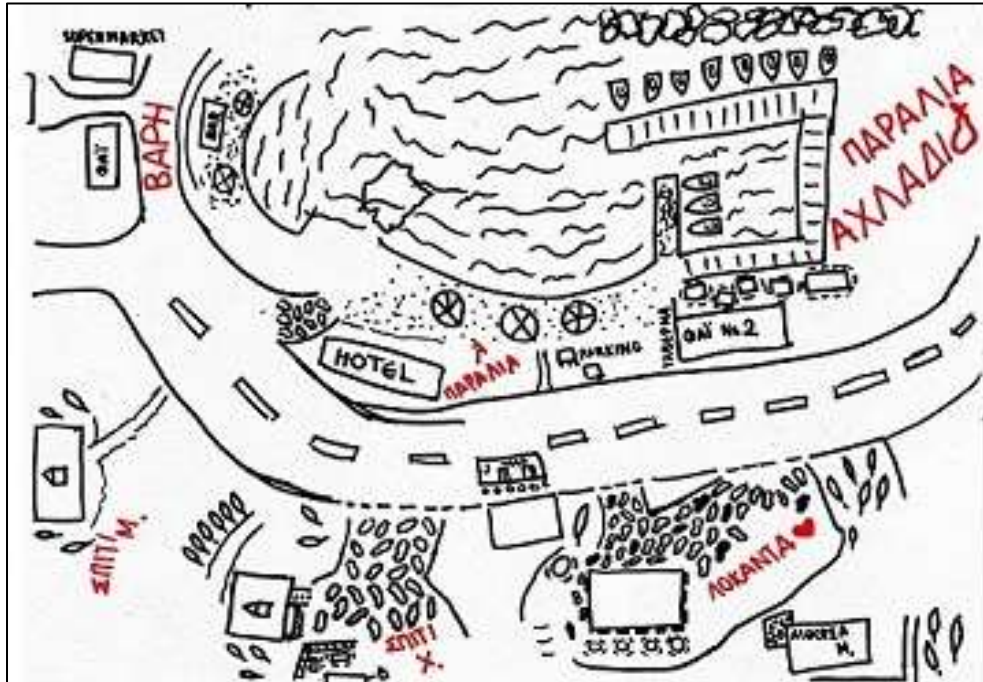
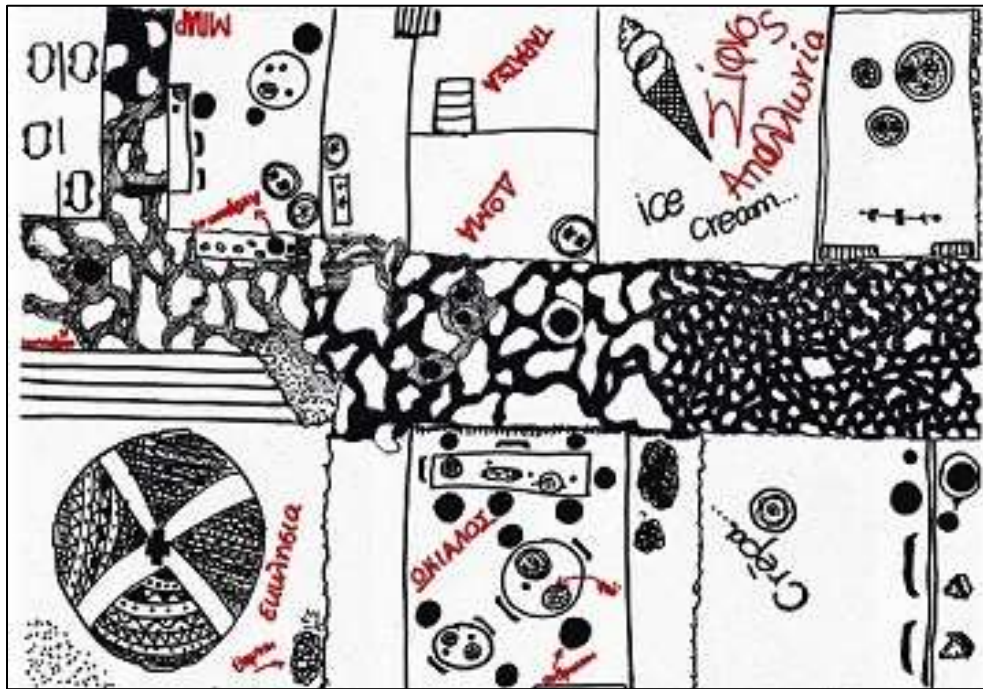
On the contrary, refugee youngsters from Syria or Afghanistan express agony and ambivalence.

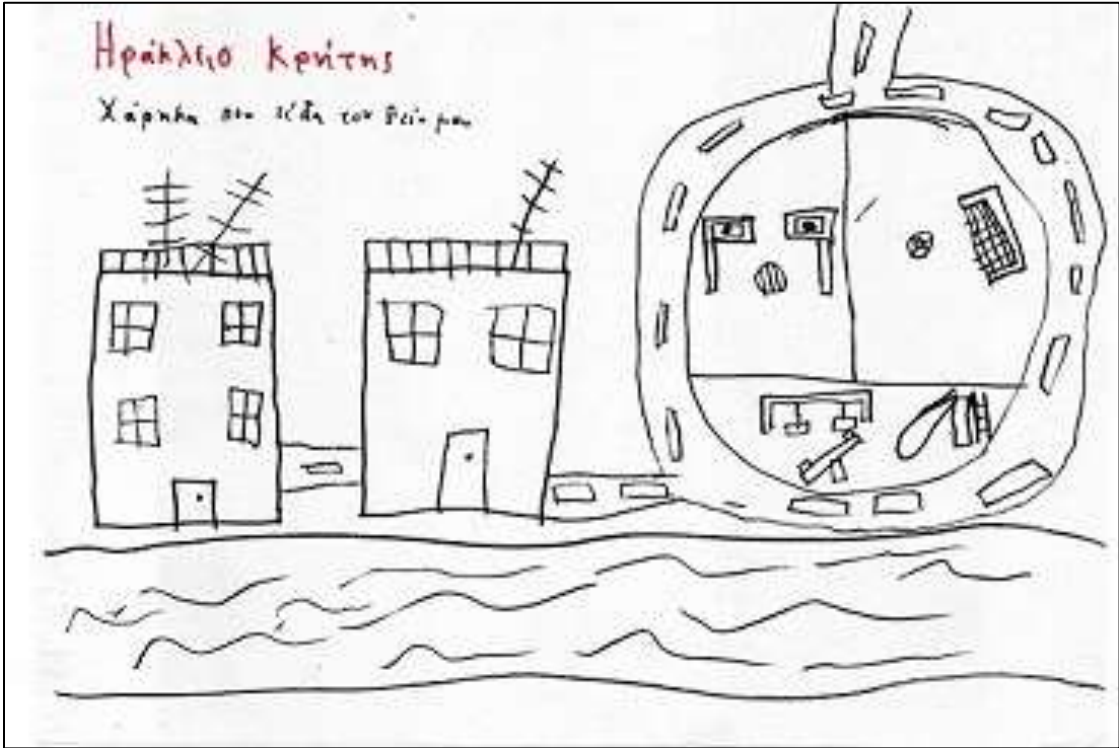
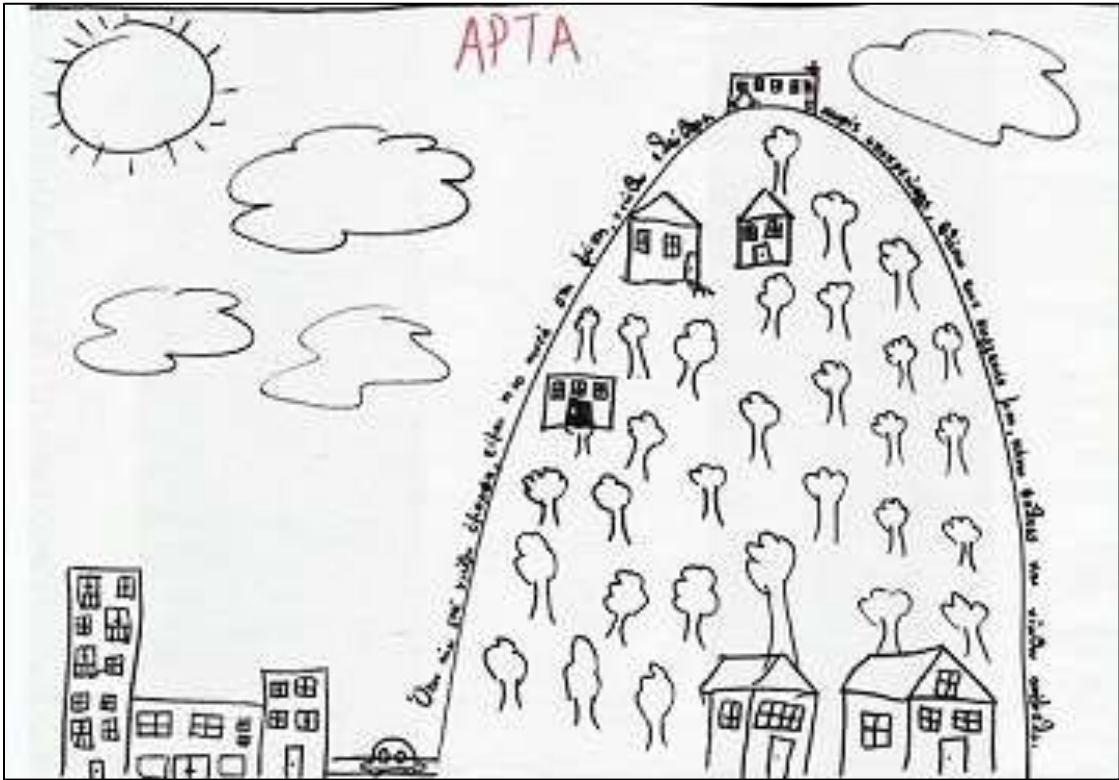
Οι μαθητές που προέρχονται από διάφορα μέρη της Ελλάδας ή από χώρες της Ανατολικής Ευρώπης αλλά έχουν μεγαλώσει στην Αθήνα, επισκέπτονται τον τόπος προέλευσής τους στις διακοπές. Έτσι, τον συνδέουν με ανάπαυση, χαλάρωση κυρίως το καλοκαίρι και με την επικοινωνία με μέλη της ευρύτερης οικογένειας, παππούδες και γιαγιάδες, θείους και θείες, και φίλους. Οι μαθητές με καταγωγή από την Νιγηρία, το Πακιστάν, τις Φιλιππίνες ή την Αίγυπτο που ζουν στην Αθήνα με τις οικογένειές τους επισκέπτονται τους τόπους προέλευσής τους πότε-πότε. Έτσι, σχεδίασαν τους τόπους καταγωγής εκφράζοντας αντίστοιχα θετικά συναισθήματα. Δύο μαθητές από τη Νιγηρία (σε διαφορετικά σχολεία) είπαν ότι πραγματικά θα προτιμούσαν να ζωγραφίσουν το αεροδρόμιο αντί την Νιγηρία. Αυτό που πραγματικά τους αρέσει είναι η αίσθηση του ταξιδιού, η αίσθηση της διαδρομής.

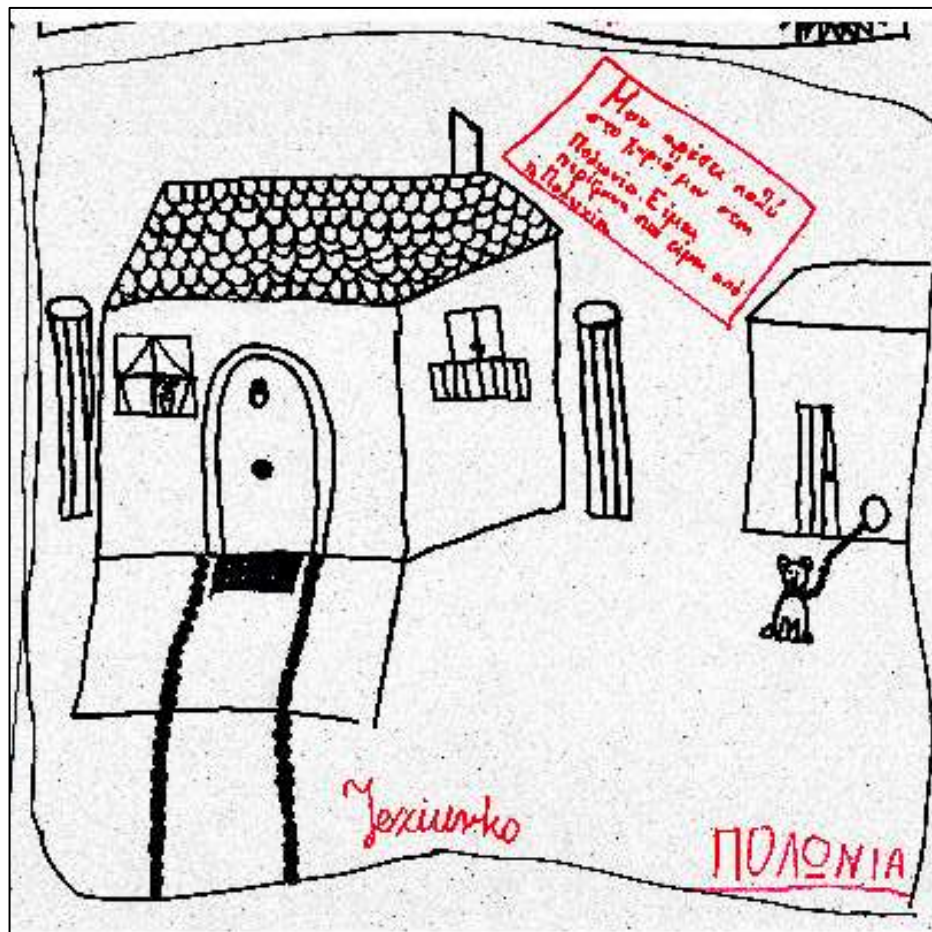
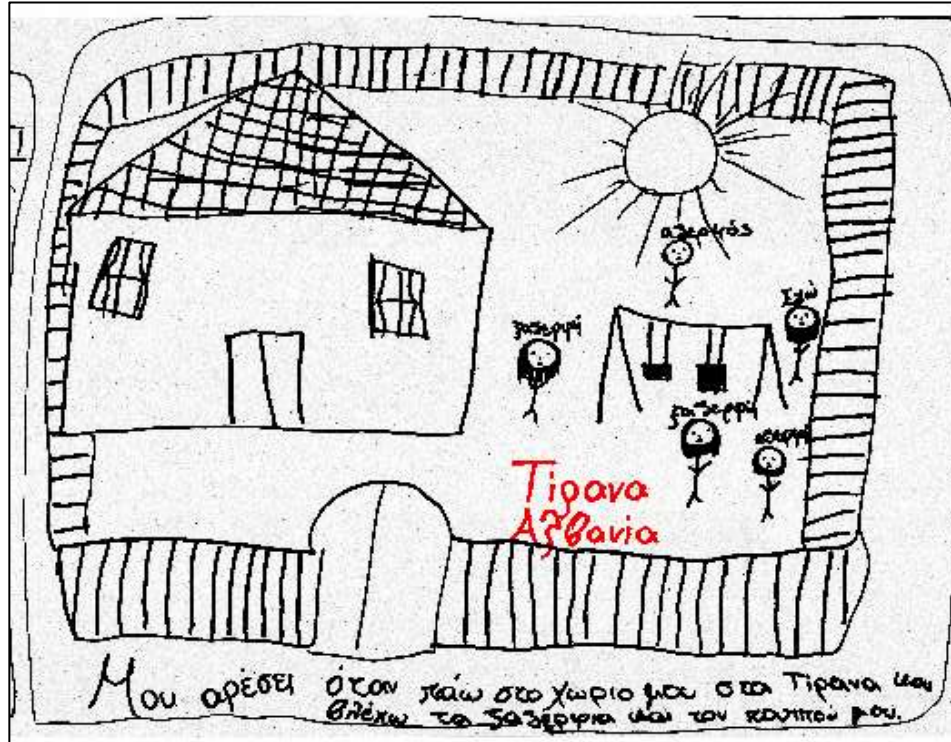
Ορισμένοι νεαροί μετανάστες-πρόσφυγες στους ξενώνες, που ήδη μένουν εκεί για κάποιους μήνες και αισθάνονται ασφαλείς, ζωγράρισαν και αυτοί τους τόπους που αγαπούν στις χώρες προέλευσης. Ως παράδειγμα, ένας νεαρός από το Ιράν ζωγράφισε την πόλη του σημειώνοντας ένα πάρκο, μία λίμνη με ένα ψάρι και ένα πάρκο διασκέδασης, και ένας άλλος νεαρός από το Μπαγκλαντές ζωγράφισε το σπίτι του, ένα δέντρο και τον ήλιο.

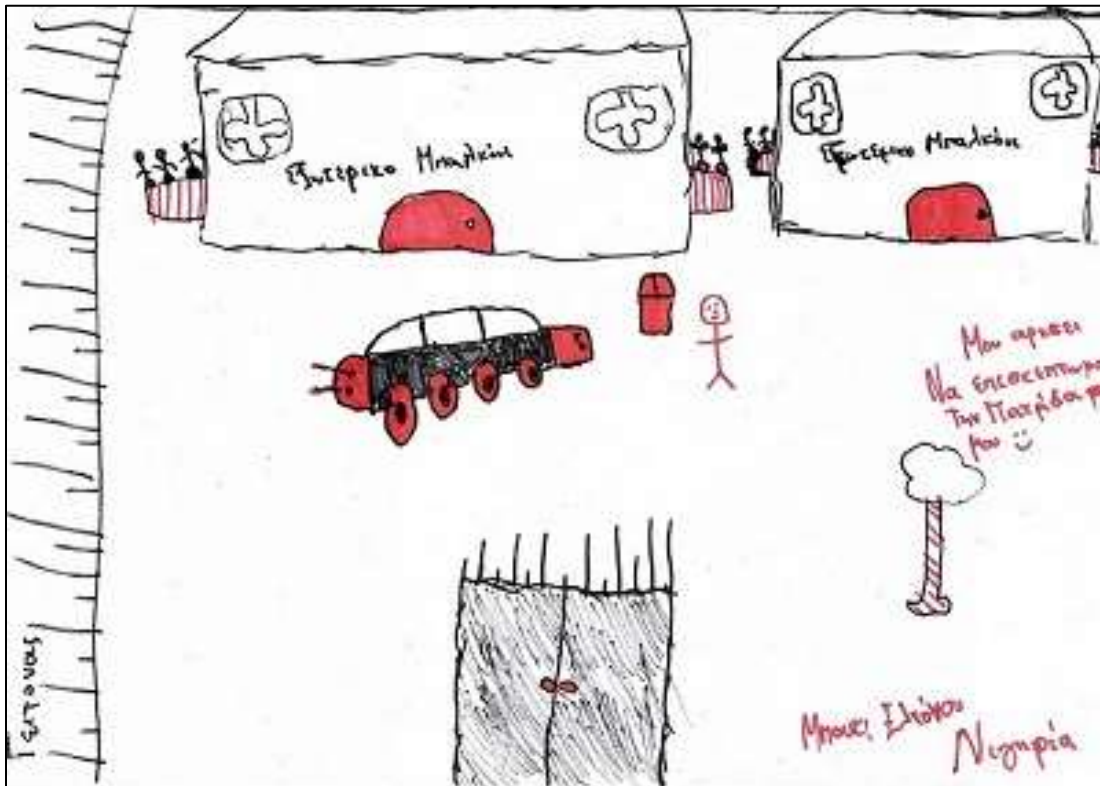
Αντίθετα, πρόσφυγες από τη Συρία ή το Αφγανιστάν εξέφρασαν αγωνία και διφορούμενα συναισθήματα.

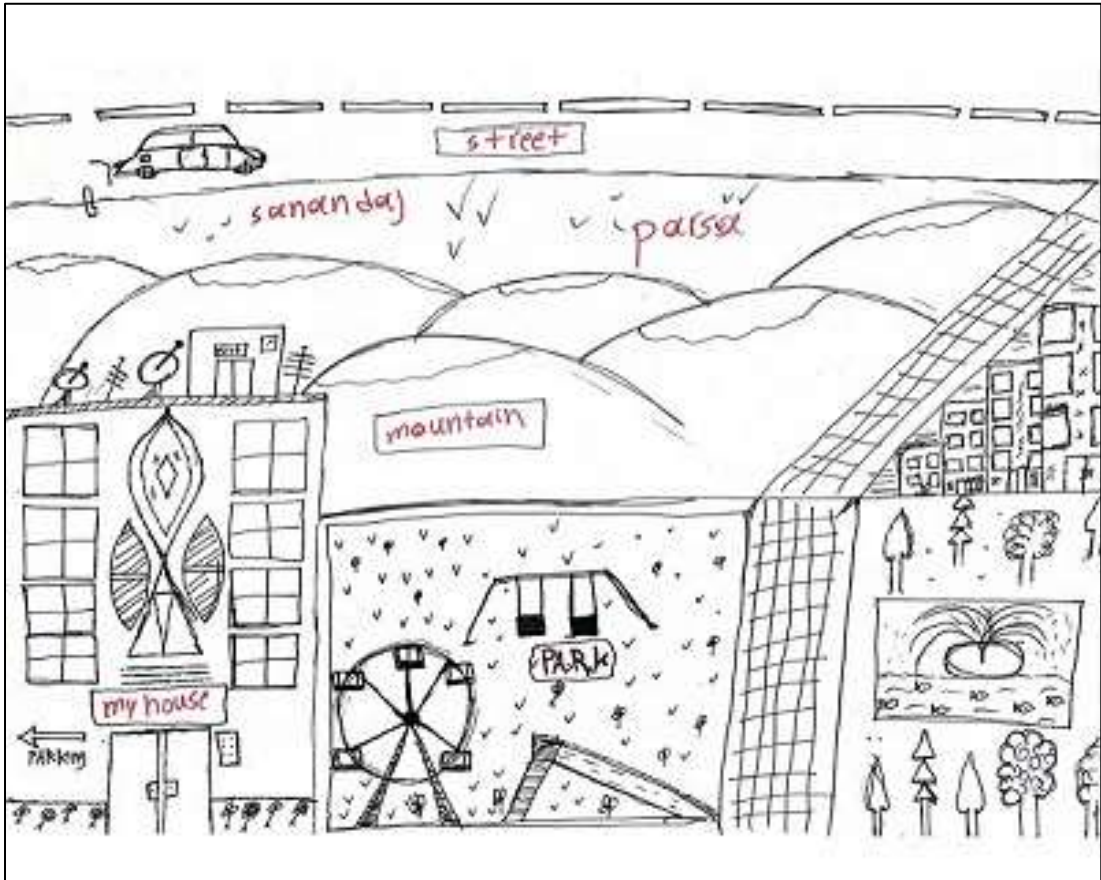

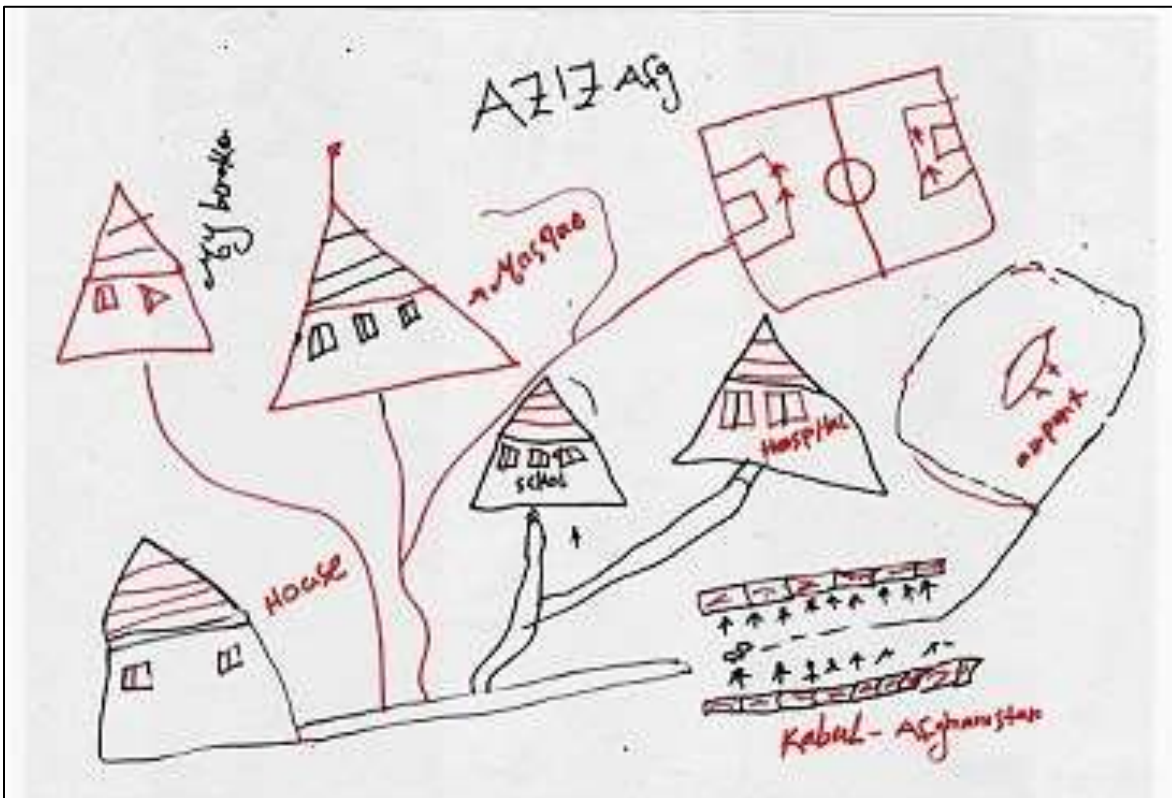
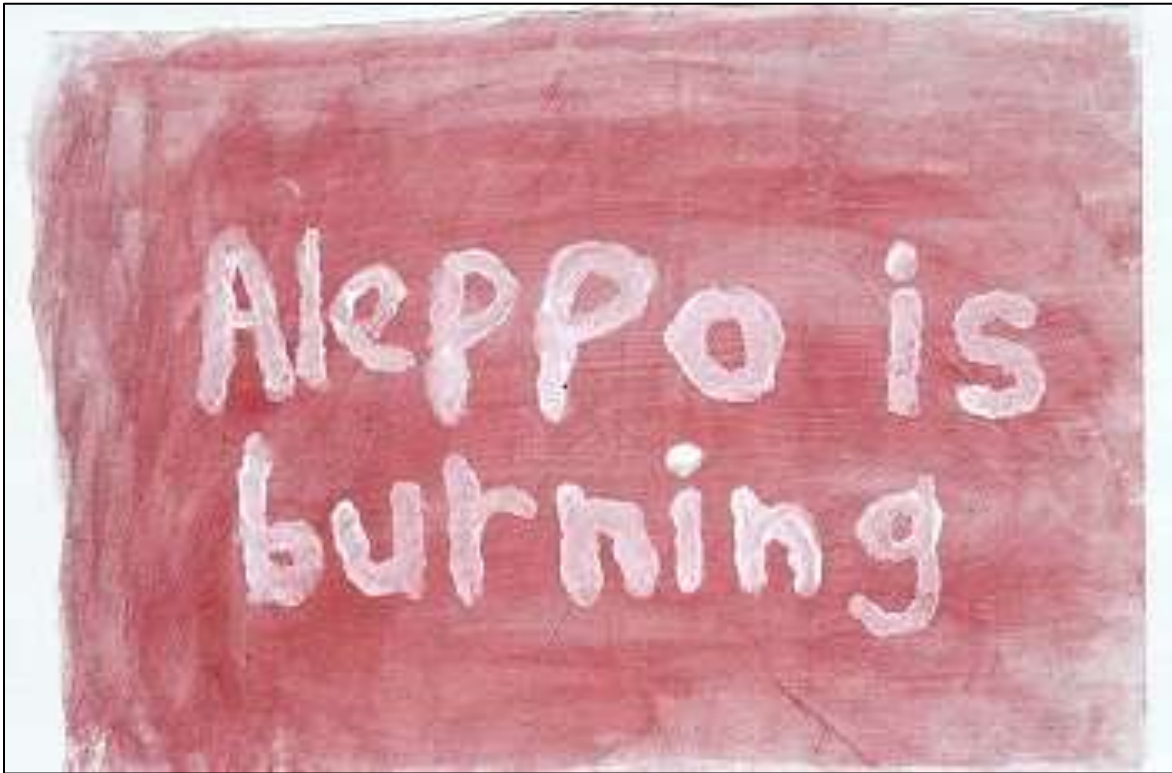

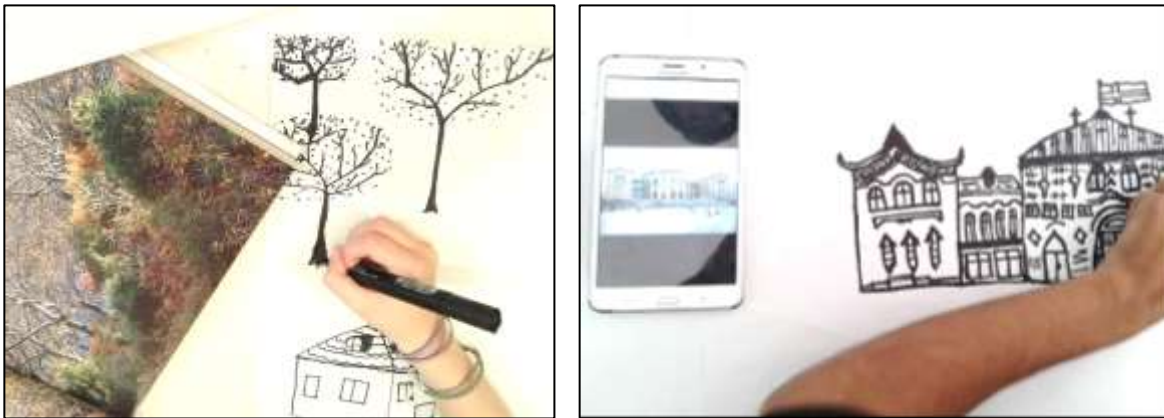

The place of desire or expectation / Ο τόπος της επιθυμίας ή της προσδοκίας

The students and the migrant-refugee minors were asked to draw the place of their dreams in a way that could include both imaginary and real characteristics. Where would they like to live?

Οι μαθητές και οι νεαροί μετανάστες-πρόσφυγες κλήθηκαν να ζωγραφίσουν τον τόπο που ονειρεύονται με τρόπο που θα μπορούσε να περιλαμβάνει φανταστικά και πραγματικά χαρακτηριστικά. Πού θα ήθελαν να ζουν;

The primary school students drew pictures of their vacations. Yet many of them drew pictures of sandy beaches with palm trees, expressing a clear orientalist or exotic character.

Many drawings show houses in the countryside or at the seaside. One drawing shows a tree house, but another picture shows a luxurious villa with balconies, helicopters, a marina and a swimming pool. “What we are all looking for, is a simple and comfortable life. Isn’t that so?” mentioned the student who drew the latter.

A schoolgirl from Bulgaria drew New York and a school-boy from Poland drew the Central Park, noting “What I like is the existence of a great park in the centre of the city”. Their classmate from Egypt drew a monster city and noted: “I want to live there, where no one gets killed.”

Youngsters in the shelter drew a detailed map of Germany, (using a map of Germany online), a map of Austria, where they will meet their family, or the map of Greece, where some minors wish to live. Others drew the Norwegian Parliament in Oslo (accurate representation of a picture in the Internet) or the Big Ben in London.

The different drawings could lead us *to observe* two opposite directions of the expressed imaginary routes, and to pose the question: Is there a link between imagination and reality?

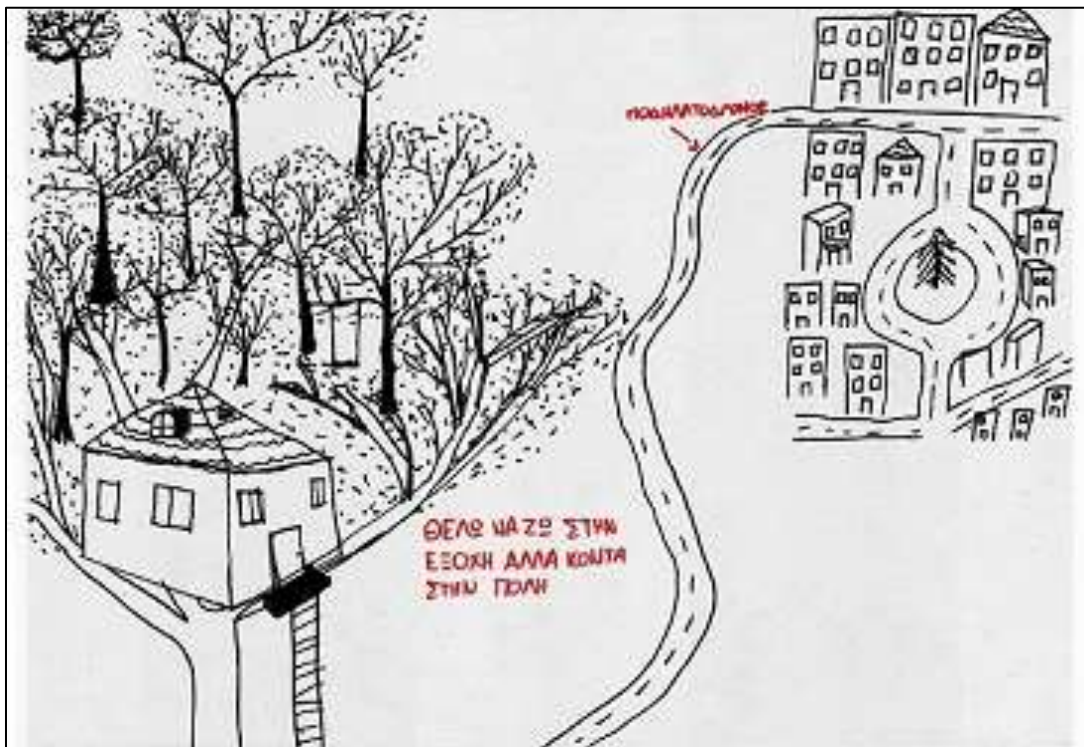
Οι μαθητές του δημοτικού ζωγράρισαν εικόνες από τις διακοπές τους. Ωστόσο, ορισμένοι ζωγράρισαν αμμουδερές παραλίες με φοίνικες, με καθαρά εξωτικό χαρακτήρα.

Πολλές ζωγραφιές εμφανίζουν σπίτια στην εξοχή ή σε παραλίες. Μία ζωγραφιά παρουσιάζει ένα δεντρόσπιτο, αλλά μία άλλη παρουσιάζει μια πολυτελή βίλα με βεράντες, ελικόπτερα, μία μαρίνα για σκάφη και πισίνα. «Αυτό που όλοι επιθυμούμε είναι μία απλή και άνετη ζωή. Δεν είναι έτσι;», σημείωσε ο μαθητής που τη σχεδίασε.

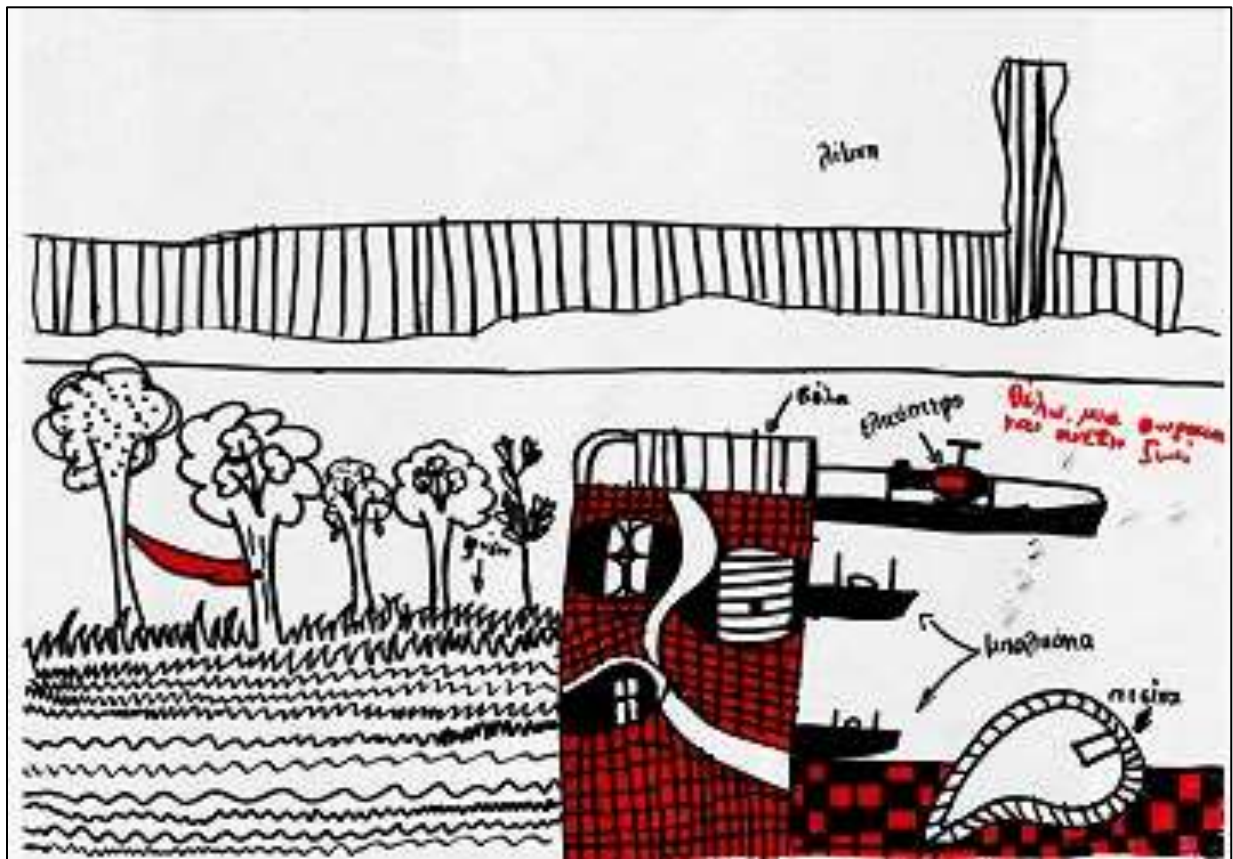
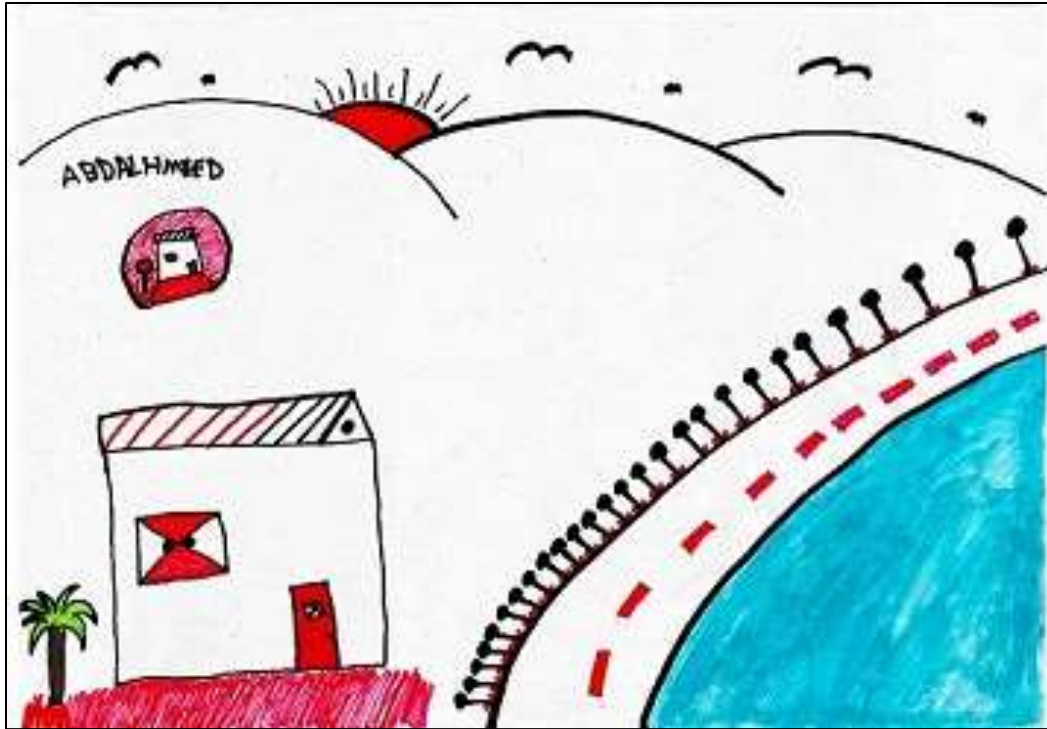
Νεαροί ματανάστες-πρόσφυγες στον ξενώνα ζωγράρισαν ένα λεπτομερή χάρτη της Γερμανίας (με τη βοήθεια ενός χάρτη στο διαδίκτυο), χάρτη της Αυστρίας, όπου βρίσκεται η οικογένεια, ή χάρτη της Ελλάδας, όσοι επιθυμούν να παραμείνουν εδώ. Άλλοι ζωγράρισαν τη Νορβηγική Βουλή στο Όσλο (αποτυπώνονται πιστά αντίστοιχη εικόνα στο διαδίκτυο) ή το Big Ben στο Λονδίνο.

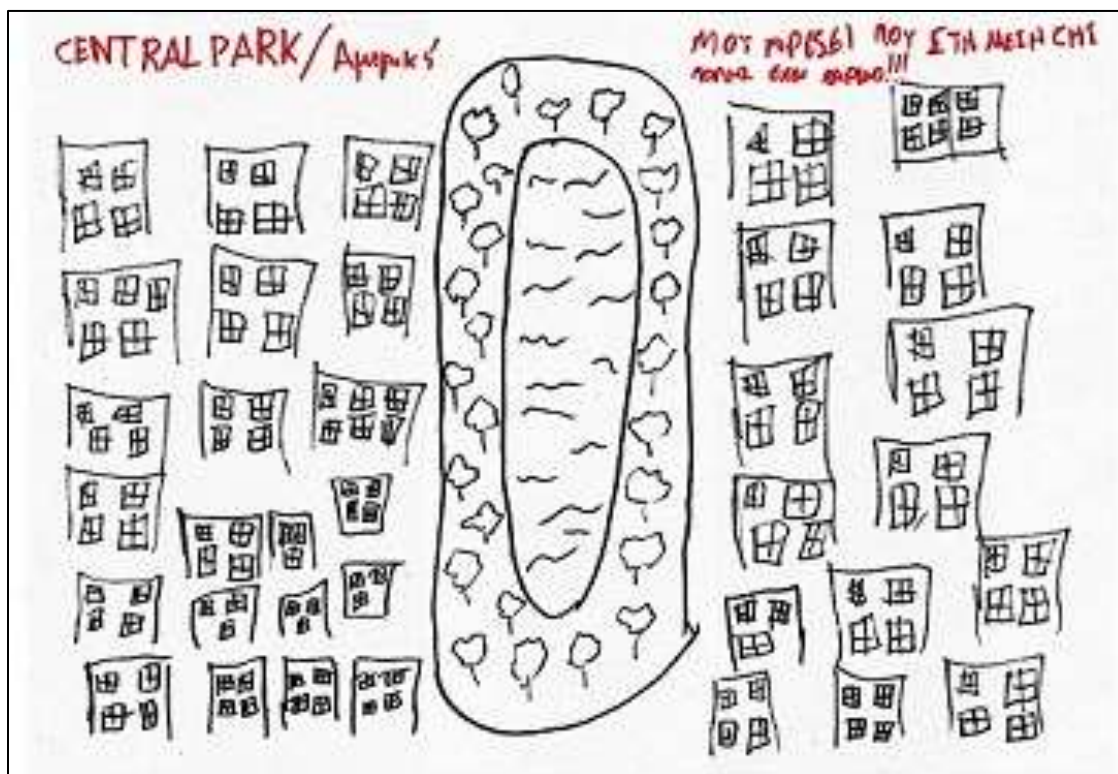
Μία μαθήτριά από τη Βουλγαρία ζωγράφισε τη Νέα Υόρκη. Ένας μαθητής από την Πολωνία ζωγράφισε το Central Park, σημειώνοντας: «Αυτό που μ’ αρέσει είναι η ύπαρξη ενός μεγάλου πάρκου στο κέντρο της πόλης». Μία συμμαθήτριά τους από την Αίγυπτο ζωγράφισε μία πόλη τεράτων και σημείωσε: «Θέλω να ζήσω εκεί, όπου κανείς δεν σκοτώνεται».

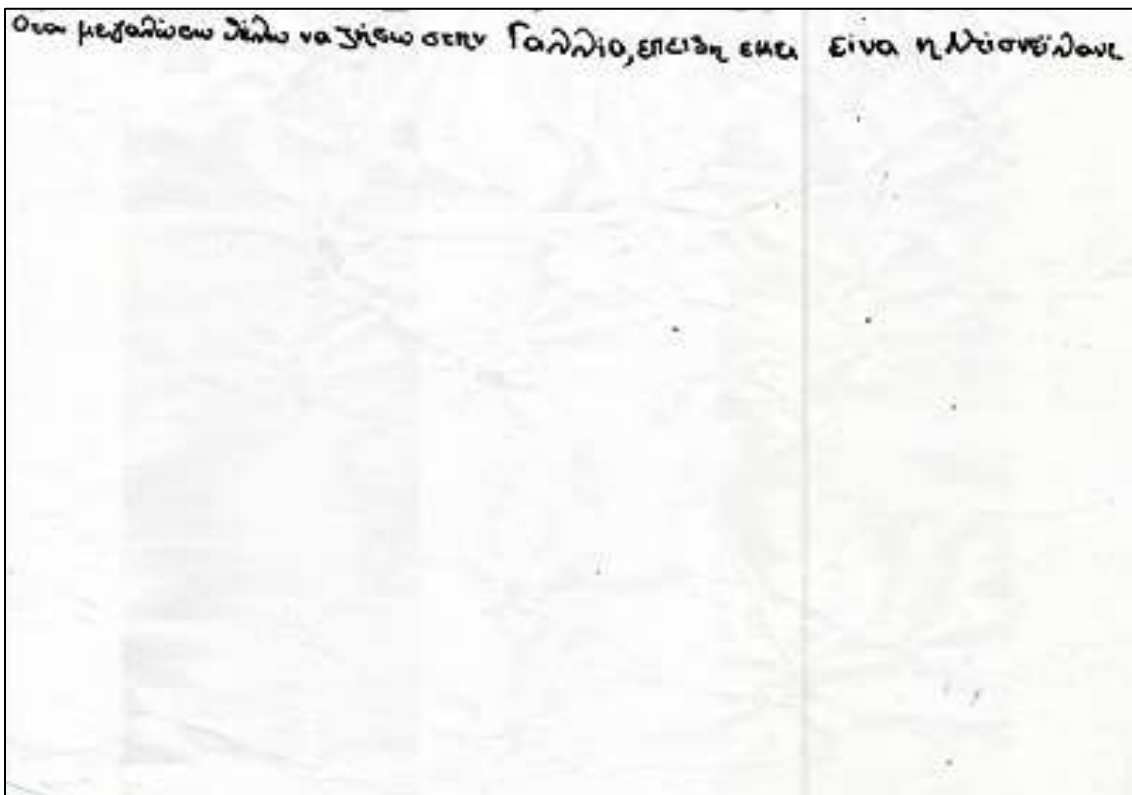
Οι διαφορετικές ζωγραφιές θα μπορούσαν να μας οδηγήσουν στον εντοπισμό δύο διαφορετικών κατευθύνσεων των εκφρασμένων φανταστικών διαδρομών, καθώς και στο ερώτημα: Υπάρχει κάποια σύνδεση μεταξύ της φαντασίας και της πραγματικότητας;

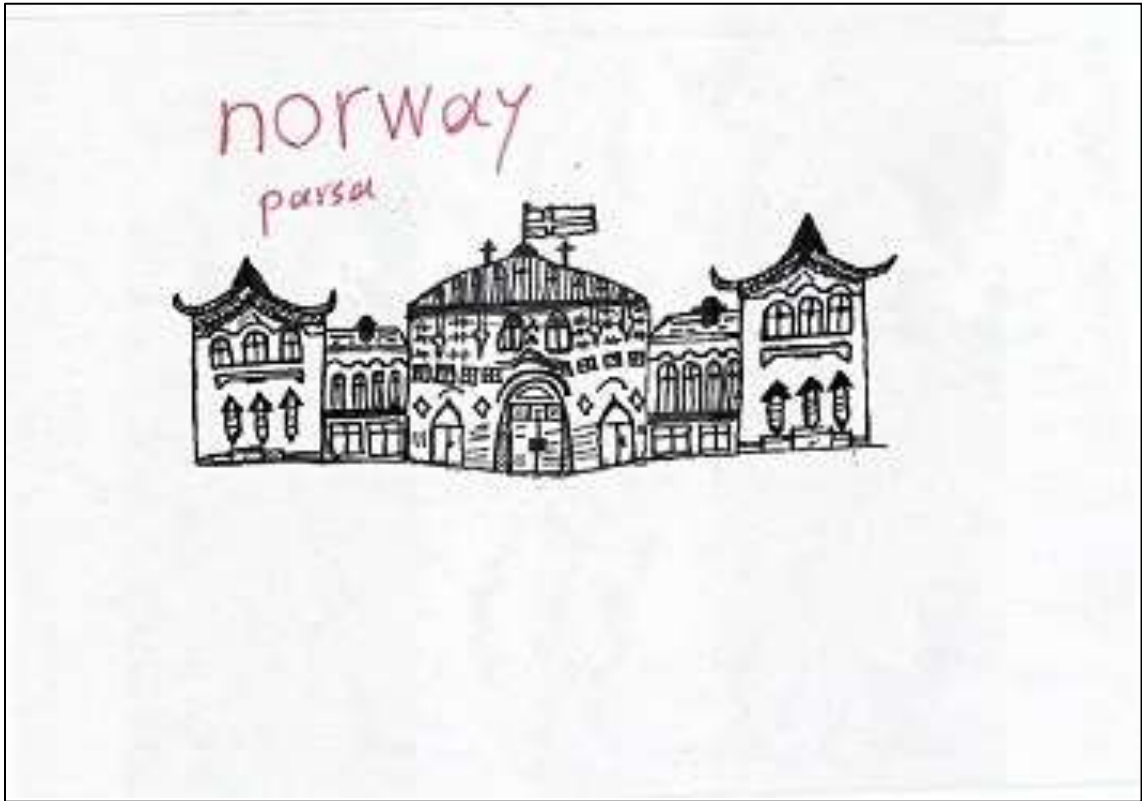

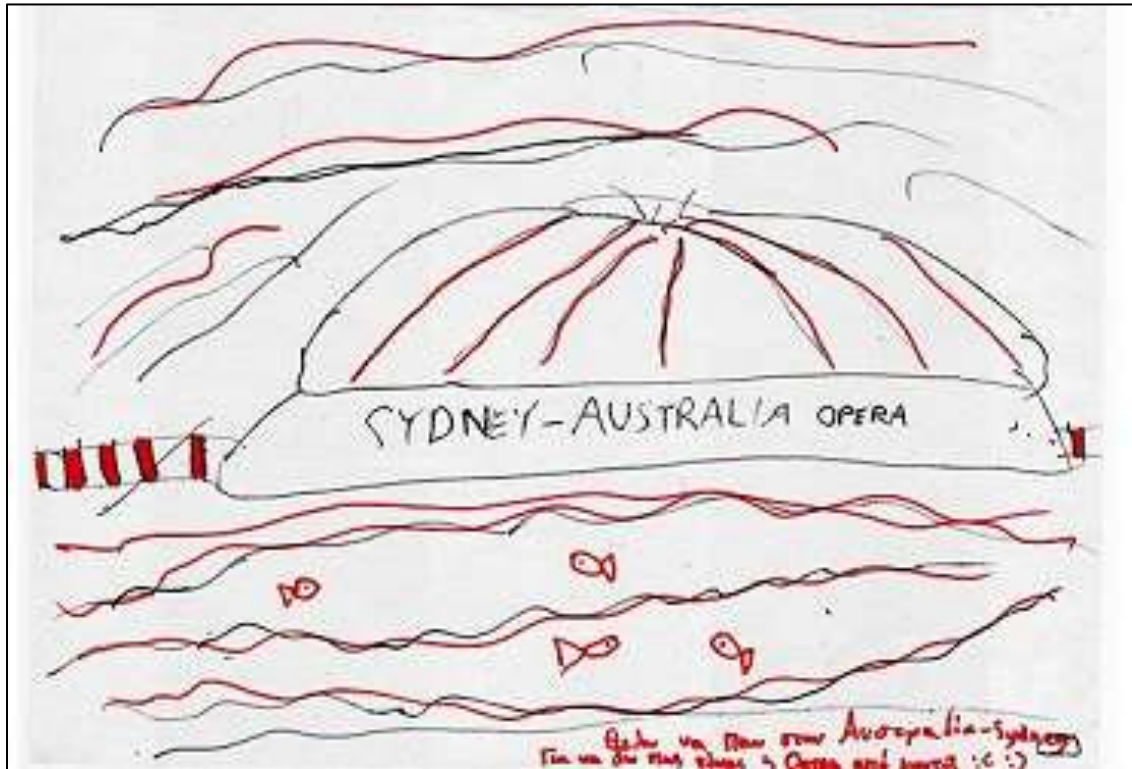

Christina Nakou - Short CV

Christina Nakou studied painting and mosaics (1990-1995) and sculpture (1997-1999) at the School of Fine Arts in Athens. She has presented her work in many exhibitions in Greece and other European countries. She has also designed and conducted art workshops for schools in Athens and on Corfu, for the Archaeological Museum of Volos, the Pinacoteca of the Municipality of Corfu, the Benaki Museum, the Bouziani Museum, the Museum of the Cycladic Art, in shelters for unaccompanied migrant-refugee minors for the Royal Norwegian Embassy in Athens, and for shelters of the Doctors of the World / Médecins du Monde - Greece, in Athens and Patra. www.christinanakou.gr
nakouchrist@gmail.com

Publications:

Nakou, Chr. (2001). *Olive trees*. Athens: Agra.

Karagianni, N. & Nakou, Chr. (2014). *Forty*. Athens: Agra.

Nakou, Chr. (2016). *Art histories for children - In several modes*. Athens: Agra.

Χριστίνα Νάκου - Σύντομο Βιογραφικό

Η Χριστίνα Νάκου σπούδασε στην Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών της Αθήνας, ζωγραφική, στο εργαστήριο του Χρόνη Μπότσογλου, και ψηφιδωτό, με τον Γιάννη Βαλαβανίδη και τη Δάφνη Αγγελίδου. Το 1992-93 τιμήθηκε για τις σπουδές της με την υποτροφία του Ι.Κ.Υ. Κατά τα έτη 1997-1998 και 1998-1999 παρακολούθησε το εργαστήριο του Θόδωρου Παπαγιάννη στην ΑΣΚΤ κάνοντας σπουδές δεύτερου πτυχίου στη Γλυπτική. Έχει παρουσιάσει το έργο της σε πολλές ατομικές και ομαδικές εκθέσεις στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Παράλληλα, έχει σχεδιάσει και πραγματοποιήσει εικαστικά εργαστήρια και εκπαιδευτικά προγράμματα: στη Σχολή Χιλλ και σε δημόσια σχολεία της Αθήνας και της Κέρκυρας, στο Αθανασάκειο Αρχαιολογικό Μουσείο Βόλου, στη Δημοτική Πινακοθήκη του Δήμου Κέρκυρας, στο Μουσείο Μπενάκη, στο Μουσείο Μπουζιάνη και στο Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης. Επίσης, έχει αναλάβει τον σχεδιασμό και την πραγματοποίηση εικαστικών εκπαιδευτικών δράσεων σε ξενώνες φιλοξενίας ασυνόδευτων νεαρών προσφύγων-μεταναστών για την Πρεσβεία της Νορβηγίας, καθώς και σε ξενώνες των Γιατρών του Κόσμου, στην Αθήνα και την Πάτρα. www.christinanakou.gr / nakouchrist@gmail.com

Δημοσιεύσεις:

Νάκου, Χρ. (2001). *Ελιές*. Αθήνα: Άγρα.

Καραγιάννη, Ν. & Νάκου, Χρ. (2014). *Σαράντα*. Αθήνα: Άγρα.

Νάκου, Χρ. (2016). *Ιστορίες της Τέχνης για παιδιά - Με διάφορους τρόπους*. Αθήνα: Άγρα.